

ЦІЛІ І ЗМІСТ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОМУ МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ

***Анотація.** У статті проаналізовано сучасні підходи до визначення цілей і змісту навчання англійської мови для професійного спілкування. Конкретизовано зміст формування англійської компетентності в професійно орієнтованому монологічному мовленні у майбутніх фахівців з харчових технологій та інженерії на основі аналізу Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти, Програми з англійської мови для професійного спілкування, паспорта спеціальності «Харчові технології» спеціалізації «Харчові технології та інженерія», програми навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» для студентів спеціальності 181 «Харчові технології та інженерія», а також анкетування 65 фахівців, які працюють у галузі харчової промисловості та студентів, які навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології та інженерія».*

***Ключові слова.** Цілі навчання, зміст навчання, предметний аспект, процесуальний аспект, компетентність в професійно орієнтованому монологічному мовленні, фахівці з харчових технологій.*

Постановка проблеми. Актуальність дослідження зумовлено потребою суспільства у фахівцях харчової промисловості, здатних брати участь в міжнародних проектах, здійснювати професійну комунікацію з іноземними колегами, представляти свою продукцію на міжнародних спеціалізованих виставках; існуючими протиріччями між соціальним замовленням і вимогами до випускників бакалаврату спеціальності 181 «Харчові технології» і цілями та змістом підготовки майбутніх фахівців з харчових технологій та інженерії і скороченням аудиторних годин дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (ІМПС) на технологічних факультетах; нагальною потребою впровадження сучасних підходів до вирішення методичних завдань формування у майбутніх фахівців з харчових технологій та інженерії англійської компетентності в монологічному мовленні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. Проблемі формування у студентів немовних спеціальностей англомовної компетентності в монологічному мовленні присвячені роботи багатьох вчених. Так, Л. В. Бондар досліджує проблеми навчання професійно спрямованого монологічного мовлення студентів технічних спеціальностей з урахуванням їх навчальних стилів, С. Е. Кіржнер вивчає навчання майбутніх юристів професійного англійського монологічного мовлення з використанням автентичної відеофонограми, Ю. М. Несин досліджує навчання майбутніх офіцерів професійно спрямованого монологу-міркування на основі англомовних фахових автентичних аудіотекстів. Однак проблема визначення змісту для формування у майбутніх фахівців з харчових технологій та інженерії англомовної компетентності в монологічному мовленні в прямій її постановці остаточно не вирішена.

Мета статті полягає у конкретизації цілей та основних компонентів предметного і процесуального аспектів змісту формування у майбутніх фахівців з харчових технологій та інженерії англомовної компетентності в монологічному мовленні.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети були використані загальнонаукові методи – вивчення й аналіз наукової методичної літератури з питань дослідження, аналіз чинних програм, емпіричні – проведення анкетування серед фахівців та студентів, що навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології та інженерія» та узагальнення результатів.

Виклад основного матеріалу. В паспорті спеціальності 181 «Харчові технології» окрім професійних дисциплін виділено цикл гуманітарних предметів, серед яких «Іноземна мова» є нормативною навчальною дисципліною, і обов'язкова для вивчення кожним студентом на першому курсі університету. Відповідно до паспорта спеціальності майбутні фахівці з харчових технологій та інженерії повинні володіти сучасною діловою іноземною мовою професійного спрямування; розуміти іноземну мову і розвивати вміння ділової професійної комунікації [13, 11].

Аналіз чинних програм з дисципліни ІМПС і наукової літератури з методики викладання іноземних мов показує, що в сучасній методиці виділено п'ять цілей навчання ІМПС студентів вищих навчальних закладів: практичну, професійно орієнтовану, освітню, розвивальну і виховну [10, 90 – 99; 16]. Розглянемо кожен з них докладніше.

Практична мета – це формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в монологічному мовленні у майбутніх фахівців з харчових технологій та інженерії, що передбачає здатність студентів продукувати монологи за фахом на рівні В 2 .

У процесі формуванні компетентності професійно орієнтованого монологічного мовлення безпосередньо реалізується професійно орієнтована мета навчання ІМ, що передбачає здатність майбутніх фахівців з харчових технологій та інженерії використовувати монологічне мовлення в реальних професійних ситуаціях.

Освітня мета передбачає використання ІМ для підвищення професійної компетентності студентів, розширення їхніх знань про майбутню спеціальність, набуття студентами знань та отримання пізнавальної інформації за фахом; формування навчальних умінь і стратегій професійно орієнтованого монологічного мовлення, формування у майбутніх фахівців з харчових технологій та інженерії компетентності професійно орієнтованого монологічного мовлення різних жанрів.

Розвивальна мета передбачає розвиток у майбутніх фахівців з харчових технологій та інженерії пам'яті, мислення, уваги, інтелектуальних і пізнавальних здібностей [10]. Погоджуємось з думкою Н. В. Майер, що розвивальна мета формування професійно орієнтованої компетентності в говорінні також передбачає навчання студентів стратегій монологічного мовлення, розвиток умінь самонавчання, самоконтролю і самокорекції [9, 275].

Виховна мета формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в монологічному мовленні у майбутніх фахівців з харчових технологій та інженерії – готовність до співпраці з колегами з інших країн,

розуміння важливості вивчення ІМ професійного спрямування і потреби користуватися нею в умовах міжнародного спілкування між фахівцями певної галузі, виховання самостійності, відповідального ставлення до праці.

Для успішного формування англомовної компетентності в професійно орієнтованому монологічному мовленні (ПОММ) потрібно конкретизувати зміст навчання.

Під поняттям «зміст навчання» ми слідом за С. Ю. Ніколаєвою розуміємо сукупність того, що студент повинен засвоїти у процесі навчання [10, 100]. Зміст навчання іноземної мови майбутніх фахівців з харчових технологій та інженерії зумовлено їхньою професійною діяльністю. Погоджуємось з думкою І. Л. Бім [2], Н. Д. Гальскової, Н. І. Гез [4], С. Ю. Ніколаєвої [10; 12], що компоненти змісту навчання повинні бути визначені у двох аспектах: предметному і процесуальному.

Розглянемо докладніше **предметний аспект** змісту навчання.

Перший компонент предметного аспекту змісту навчання включає в себе сфери спілкування, комунікативно-мовленнєві ситуації і ролі; комунікативні цілі і наміри; теми, проблеми і тексти [10, 100 –105; 12; 20, 43].

Визначимо спочатку сферу спілкування, в якій відбувається професійна комунікація фахівців з харчових технологій та інженерії. Е. Г. Азімов та А. Н. Щукін визначають *сферу* комунікативної діяльності як взаємопов'язаний комплекс ситуацій і тем спілкування, видів мовленнєвої діяльності, зумовлений потребами студентів і виділяють такі сфери комунікації: професійно-виробнича, навчально-професійна (навчально-наукова, сфера профільних дисциплін), побутова, соціально-культурна та суспільно-політична [1, 299 – 300]. В. Л. Скалкін виділив вісім сфер комунікації: соціально-побутова, сімейна, професійно-трудова, соціально-культурна, сфера суспільної діяльності, адміністративно-правова, видовищно-масова, сфера ігор і розваг [17, 61]. Науковці київської методичної школи виділяють чотири сфери комунікативної діяльності: особистісна, публічна, професійна, освітня [10, 100]. Згідно з вимогами паспорта спеціальності 181 «Харчові технології та інженерія», студенти повинні вміти реалізовувати свої комунікативні наміри в професійно орієнтованій сфері

спілкування [13]. Отже, у процесі формування компетентності в професійно орієнтованому монологічному мовленні у майбутніх фахівців з харчових технологій та інженерії пріоритет надається професійно-виробничій сфері спілкування, яка пов'язана з майбутньою спеціальністю.

З метою уточнення предметного змісту формування у майбутніх фахівців з харчових технологій та інженерії англomовної компетентності в монологічному мовленні нами було проаналізовано Паспорт спеціальності 181 «Харчові технології та інженерія» і Програму навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» для студентів, що навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології та інженерія», і відібрано такі *теми*: «Наука і виробництво», «Харчова промисловість», «Хліб і хлібобулочні вироби», «Переробка м'яса і молока», «Технологія бродильного виробництва». У межах тем, визначених чинною програмою, необхідно виділити типових професійні ситуації спілкування.

З метою конкретизації професійних *ситуацій*, в яких відбувається спілкування майбутніх фахівців з харчових технологій та інженерії, вибору типу монологу і визначення труднощів, які виникають у процесі іншомовного спілкування і підготовці монологічних висловлювань, нами було проведено анкетування студентів, що навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології та інженерія» і фахівців, які працюють в галузі харчових технологій.

Розроблена нами анкета складалась з двох частин: одна частина була призначена для студентів, що навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології та інженерія» і містила 11 запитань, друга частина була призначена для фахівців, які працюють в галузі харчових технологій і містила 12 запитань. Загалом було опитано 65 респондентів, з них – 39 фахівців з харчових технологій та інженерії і 26 студентів, що навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології та інженерія».

На питання, як часто у професійній діяльності у галузі харчових технологій та інженерії виникають ситуації, де фахівцю потрібні вміння усного спілкування з іноземними колегами, з 39 опитаних фахівців з харчових технологій та інженерії 17 респондентів відповіли – іноді, 16 – часто, 7 – дуже часто і лише 2 – ніколи.

За даними анкетування 39 фахівців, фахівцям з харчових технологій та інженерії усне спілкування іноземною мовою потрібно в таких ситуаціях (кожен респондент міг обрати декілька варіантів відповіді):

- а) участь у міжнародних конференціях (19 респондентів);
- б) участь у міжнародних фахових виставках (16 респондентів);
- в) ділова нарада із зарубіжними колегами (23 респондента);
- г) контакти із зарубіжними колегами по телефону (16 респондентів);
- д) стажування за кордоном (12 респондентів);
- е) відрядження за кордон (16 респондентів).

Тобто, більш розповсюджені професійні ситуації спілкування, в яких переважає монологічне мовлення: участь у міжнародних конференціях, участь у міжнародних фахових виставках – загалом ці ситуації набрали 47 відповідей. На другому місці професійні ситуації, в яких переважає діалогічне мовлення (39 відповідей): ділова нарада із зарубіжними колегами, контакти із зарубіжними колегами по телефону. Далі йдуть ситуації, в яких потрібне і діалогічне, і монологічне мовлення (28 відповідей): відрядження за кордон, стажування за кордоном. Таким чином, на основі проведеного анкетування нами визначено, що фахівців з харчових технологій та інженерії необхідно навчати саме монологічному мовленню в таких професійних ситуаціях спілкування як участь у міжнародних фахових виставках і конференціях, контакти із зарубіжними колегами по телефону, відрядження за кордон.

Наступним кроком для формування компетентності в ПОММ є визначення *комунікативних намірів*, тому що від них залежить тип монологу.

За даними анкетування, під час міжнародних спеціалізованих виставок фахівці з харчових технологій та інженерії (кожен респондент міг обрати декілька варіантів відповіді) фахівець:

- а) описує свою продукцію (23 респондента),
- б) повідомляє певну інформацію про свою продукцію (23 респондента),
- в) оцінює свою продукцію (5 респондентів),
- г) доводить якість своєї продукції (4 респондента),

- д) аргументує свою точку зору (11 респондентів),
- ж) розмірковує над проблемою (2 респондента),
- з) переконує співрозмовника у правильності своїх думок (5 респондентів).

Тобто, на першому місці стоять два комунікативних наміри – повідомити про свою продукцію і описати її. З цього виходить, що найбільш розповсюдженими типами монологу, які фахівці з харчових технологій та інженерії використовують під час участі у міжнародних спеціалізованих виставках, і, відповідно, найбільш актуальними для формування у майбутніх фахівців з харчових технологій та інженерії англомовної компетентності в монологічному мовленні є монолог-повідомлення і монолог-опис.

Спираючись на дані анкетування фахівців з харчових технологій та інженерії, ми визначили характеристики комунікативних ситуацій професійно-виробничої сфери спілкування. Місцем спілкування фахівців з харчових технологій є міжнародні фахові виставки, підприємства харчової промисловості, науково-дослідні лабораторії. Учасники спілкування – фахівці з харчових технологій, представники харчових підприємств, доповідачі, консультанти, предмет спілкування – продукція харчової промисловості, харчові технології, комунікативні наміри – повідомлення про свою продукцію та її опис.

Другий компонент предметного аспекту змісту навчання – забезпечення формування другого складника іншомовної комунікативної компетентності, тобто формування лінгвосоціокультурної компетентності. Лінгвосоціокультурний матеріал містить «мовні і мовленнєві засоби з національно-культурною специфікою; факти, явища культури англомовних країн; культурно-специфічні правила і норми спілкування, моделі комунікативної поведінки» [10, 432]. Оскільки формування лінгвосоціокультурної компетентності не є предметом нашої наукової розвідки, лінгвосоціокультурний компонент присутній у вправах та завданнях імпліцитно.

Третій компонент предметного аспекту змісту навчання включає в себе мовний / лінгвістичний матеріал: лексичний (терміни, фахову лексику, мовленнєві кліше, прийняті в професійному дискурсі) і граматичний. Оскільки в чинних

програмах [15; 16] не визначено лексичний мінімум для спеціальності 181 «Харчові технології та інженерія», нами було проаналізовано посібники з англійської мови для цієї спеціальності: «Англійська мова для студентів технологічних спеціальностей та сфери обслуговування харчової промисловості» [8], «Professional English for Communication» [22], «Англійська мова для студентів харчових спеціальностей» [18]. Кожен з посібників в середньому містить близько 1000 лексичних одиниць, які включають терміни, фахову лексику і мовленнєві кліше зі спеціальності, наприклад: *malted barley flour, gluten, must, carbon dioxide, winery aging, conching, tempering*.

Четвертим компонентом предметного аспекту змісту навчання є забезпечення формування четвертого складника іншомовної комунікативної компетентності, тобто формування навчально-стратегічної компетентності – опанування майбутніми фахівцями навчальними і комунікативними стратегіями. Стратегіями називають сукупність інтелектуальних прийомів, які студенти застосовують з метою формування ІКК [1, 295].

В методичній науковій літературі існують різні класифікації стратегій навчання ІМ [4; 10; 7; 11; 20; 21]. В своєму дослідженні ми спираємось на класифікацію Р. Оксфорд, яка розділяє навчальні стратегії на дві групи: прямі (стратегії запам'ятовування, когнітивні і компенсаторні стратегії), непрямі (метакогнітивні, емоційно-афективні, соціальні стратегії). Подальшим нашим кроком буде виділення стратегій, найбільш потрібних для формування англійської компетентності у ПОММ.

Відповідно до анкетування, проведеного серед фахівців з харчових технологій та інженерії та студентів цієї спеціальності, серед основних труднощів іншомовного професійно орієнтованого монологічного мовлення респонденти назвали:

а) підготовку монологічного висловлювання (12 респондентів, серед них 7 студентів і 5 фахівців) – метакогнітивна стратегія;

- б) вміння користуватись довідковою літературою при підготовці монологічного висловлювання (9 респондентів, серед них 2 студентів і 7 фахівців) – метакогнітивна стратегія;
- в) перефразування висловлювання (28 респондентів, серед них 14 студентів і 14 фахівців) – компенсаторна стратегія;
- і) врахування соціальних і культурних норм спілкування (8 респондентів, серед них 2 студента і 6 фахівців) – соціальні стратегії;
- ї) подолання страху перед публічним виступом (28 респондентів, серед них 17 студентів і 9 фахівців) – емоційно-афективні стратегії.

Дані опитування показують, що найбільш актуальними стратегіями для ПОММ фахівців з харчових технологій є компенсаторна, метакогнітивна та емоційно-афективні стратегії. Підтримуємо думку Т. О. Олійник, що непрямі стратегії та компенсаторну стратегію можна вважати як навчальними, так і комунікативними, тому що їх доцільно використовувати не тільки в навчальному процесі, але і в реальному спілкуванні [10, 449 – 450].

Перейдемо до опису складових **процесуального аспекту** змісту навчання.

До *процесуального аспекту першого компонента* змісту навчання відносимо мовленнєві вміння ПОММ. Оскільки в чинних документах [13; 15] наголошено лише на тому, що фахівці з харчових технологій та інженерії повинні володіти ІМПС і вимоги до ПОММ детально не прописані, у своєму дослідженні ми спираємось на доробок сучасних вітчизняних вчених [10; 6; 7; 15]. Отже, у студентів потрібно сформувати такі вміння:

- вміння використовувати набуті знання в ситуаціях англомовного професійного спілкування [6, 31];
- вміння повно висловлюватись відповідно до певної професійної ситуації [10, 341];
- вміння здійснювати англомовне монологічне мовлення в типових професійних ситуаціях [6, 31] (участь у фахових виставках, представлення своєї продукції під час візитів іноземних колег тощо);

- вміння продукувати чіткий детальний професійно спрямований монолог-повідомлення і монолог-опис [7, 53; 100; 15, 9];
- вміння точно описувати [7, 105] свою продукцію;
- вміння використовувати вивчений лінгвістичний матеріал певної теми [10, 341];
- вміння коректно оформлювати своє ПОММ лексичними і граматичними засобами АМ [10, 341];
- вміння поєднувати фрази в монологічну єдність на основі певної логічної схеми [10, 341];
- вміння ефективно використовувати засоби понадфразового зв'язку [7, 186].

До *процесуального аспекту другого компонента* змісту навчання належать:

- знання мовних і мовленнєвих з національно-культурною специфікою, навички і вміння їх коректного вживання у ПОММ;
- знання загальнолюдської культури, знання культури англomовних країн, навички і вміння їх правильно використовувати у процесі здійснення ПОММ;
- знання правил і норм комунікації, моделей і ритуалів комунікативної поведінки у професійно-виробничій сфері та розвиток умінь користуватися цими знаннями;
- формування готовності і бажання взаємодіяти з іноземними фахівцями з харчових технологій та інженерії [10, 107].
- вміння поводитись у професійній сфері спілкування відповідно до ситуації [7, 181].

Для формування мовленнєвих вмінь ПОММ у студентів необхідно розвинути продуктивні мовні навички, які відносять до *процесуального аспекту мовного компоненту* змісту навчання. Є. І. Пассов визначив такі якості навички: автоматизованість, стійкість і гнучкість, відсутність спрямованості свідомості на форму виконання, відсутність напруження і швидкої втомлюваності [14, 37 – 39]. До мовних навичок ПОММ відносять репродуктивні лексичні і граматичні

навички [10, 342]. Під сформованістю репродуктивних лексичних навичок ПОММ розуміємо автоматизоване вживання ЛО, зокрема фахової лексики і мовленнєвих кліше, відповідно до професійної сфери і ситуації спілкування [3, 29; 10, 216]. Сформованість репродуктивних граматичних навичок трактуємо як здатність користуватися граматичними ресурсами англійської мови в рамках певної професійної ситуації спілкування, тому що мовні функції, потрібні для виконання комунікативних завдань, визначаються контекстом [15, 7].

До *процесуального аспекту четвертого компонента* змісту навчання відносимо навички і вміння оперувати навчальними і комунікативними стратегіями. Так як результати анкетування показали, що найбільш актуальними стратегіями для ПОММ фахівців з харчових технологій є компенсаторна, метакогнітивна та емоційно-афективні стратегії, розглянемо відповідні вміння докладніше.

1) До вміння використовувати компенсаторні стратегії належать:

– вміння адаптувати висловлювання до свого рівня володіння сформованості англійською компетентністю в ПОММ [10, 450];

– вміння використовувати синоніми, генералізацію, перефразування при недостатньому володінні лексикою [10, 450 – 451] але це не повинно стосуватись фахової лексики і термінології;

2) До вміння використовувати метакогнітивні стратегії відносять:

– вміння планувати процес роботи [21] над професійно орієнтованим монологом;

– вміння збирати і структурувати інформацію [20, 43; 21] у процесі підготовки до ПОММ;

– вміння аналізувати власні помилки [21] під час ПОММ;

– вміння здійснювати самокорекцію [11, 175 – 176; 9, 273] в процесі ПОММ.

3) До вміння використовувати емоційно-афективні стратегії належать вміння створювати позитивні установки щодо формування компетентності в ПОММ і подолання страху помилок під час монологічних висловлювань ІМ [10, 449].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, аналіз чинних програм та результати анкетування, проведеного серед фахівців та студентів, що навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології та інженерія» показали, що в усному професійному спілкуванні переважають ситуації, які потребують володіння монологічним мовленням: участь у міжнародних конференціях, участь у міжнародних фахових виставках, під час яких фахівці повідомляють про свою продукцію і описують її. На основі отриманих даних робимо висновок, що для формування ПОММ у фахівців цієї спеціальності найважливіші типи монологу – це монолог-повідомлення і монолог-опис. Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у визначенні характеристики ПОММ майбутніх фахівців харчових технологій та інженерії та доборі засобів навчання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – М.: Издательство ИКАР, 2009. – 448 с.
2. Бим И. Л. Теория и практика обучения немецкому языку в средней школе: Проблемы и перспективы / Инесса Львовна Бим – М.: Просвещение, 1988. – 256 с.
3. Бондар Л. В. Методика навчання французького професійно спрямованого монологічного мовлення студентів технічних спеціальностей з урахуванням їх навчальних стилів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Л.В. Бондар; К.: КНЛУ, 2011. – 22 с.
4. Гальскова Н. Д., Гез Н. И. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений / Наталья Дмитриевна Гальскова, Надежда Ивановна Гез. – 3-е изд., стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 336 с.
6. Дьячкова Я. О. Формування професійно спрямованої англомовної компетентності в говорінні у майбутніх правознавців : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Я. О. Дьячкова. – К.: КНЛУ, 2014. – 220 с.
7. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
8. Кухарська В. Б. Англійська мова для студентів харчових спеціальностей: Навчально-методичний посібник / В. Б. Кухарська. – К.: Фірма «ІНКОС», 2007. – 351 с.
9. Майер Н.В. Формування методичної компетентності у майбутніх викладачів французької мови: теорія і практика: Монографія / Н.В. Майер. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2015. – 472 с.

10. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Є. та ін. / за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
11. Мисечко О. Є. Поняття стратегічної компетенції у змісті сучасної професійної підготовки вчителя іноземної мови у ВНЗ / О. Є. Мисечко // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка . – 2004. – Вип. 19. – С. 174 – 178
12. Ніколаєва С. Ю. Зміст навчання іноземних мов і культур у середніх навчальних закладах // Іноземні мови. – 2010. – № 3. – С. 3 – 11.
13. Паспорт спеціальності «Харчові технології» спеціалізація «Харчові технології та інженерія». – К.: НУХТ, 2016. – 32 с.
14. Пассов Е. И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. – М.: Просвещение, 1991. – 223 с.
15. Програма з англійської мови для професійного спілкування. Колектив авторів: Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуєнок та ін. – К.: Ленвіт, 2005. – 119 с.
16. Програма навчальної дисципліни «Іноземна мова» для студентів спеціальності 181 «Харчові технології та інженерія». – К.: НУХТ, 2017. – 25 с.
17. Скалкин В. Л. Основы обучения устной иноязычной речи. / В. Л. Скалкин. – М.: Рус. яз., 1981. – 248 с.
18. Смірнова Є. С. Англійська мова для студентів технологічних спеціальностей та сфери обслуговування харчової промисловості: Навч.посіб./ Є.С. Смірнова, Л.В. Юрчук. – К.: Видавництво Ліра – К, 2014. – 232с.
19. Тарнопольский О. Б. Методика обучения английскому языку для делового общения: учебное пособие / О. Б. Тарнопольский, С. П. Кожушко. – К.: Ленвіт, 2004. – 192 с.
20. O'Malley J. M. Learning strategies in second language acquisition / J. M. O'Malley, A. U. Chamot. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. – 340 p.
21. Oxford R. Language learning strategies and beyond: A look at strategies in the context of styles / R. Oxford, S. S. Magnan (Ed.). Shifting the instructional focus to the learner. – Middlebury, VT: Northeast Conference on the Teaching of Foreign Languages, 1990. – P. 35 – 55.
22. Professional English for Communication: навч.-метод. посібник / Є.С. Смірнова, Н.О. Михайлова, Л.В. Юрчук, та ін. – К.: НУХТ, 2012. – 119 с.

ЛІТЕРАТУРА/REFERENCES

1. Азимов, Э. Г., Щукин, А. Н. (2009). *Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам)*. Москва: Издательство ИКАР. (Azymov, E. N., Shchukyn, A. N. (2009). *New dictionary of methodology terms*. Moscow: IKAR).
2. Бим, И. Л. (1988). *Теория и практика обучения немецкому языку в средней школе: Проблемы и перспективы*. Москва: Просвещение (Bum, Y. L. (1988). *Theory and practice of language teaching at school*. Moscow: Prosveshchenye.).
3. Бондар, Л. В. (2011). *Методика навчання французького професійно спрямованого монологічного мовлення студентів технічних спеціальностей з урахуванням їх навчальних*

- стилів (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02) .Київ (Bondar, L. V. (2011). *Methodology of professional oriented French monologue teaching for students of technical specialities* (PhD thesis abstract). Kyiv).
4. Гальскова, Н. Д., Гез, Н. И. (2006). *Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений*. Москва: Издательский центр «Академия». (Galskova, N. D., Gez, N. Y. (2006). *Theory of foreign languages teaching*. Moscow: Akademyia).
6. Дьячкова, Я. О. (2014). *Формування професійно спрямованої англомовної компетентності в говорінні у майбутніх правознавців*. (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Київ. (Diachkova, Ya. O. (2014). *Formation of professional oriented English speaking competence for future legalists*. (PhD thesis) Kyiv).
7. *Common European Framework of References*. (2003). Kyiv : Lenvit.
8. Kukharska, V. V. (2007). *English for students of food specialities*. Kyiv: INKOS.
9. Майер, Н.В. (2015). *Формування методичної компетентності у майбутніх викладачів французької мови: теорія і практика*. (Монографія) Київ. (Maier, N.V. (2015). *Formation of methodology competence for future French teachers*. (DSc Monograph). Kyiv).
10. Николаева, С.Ю, Бігич, О.Б., Бориско, Н.Ф. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів*. (2013). Київ: Ленвіт. (Nikolaieva, S. Yu., Bihych, O.B., Borysko, N.F., *Methodology of foreign languages and cultures teaching*. (2013). Kyiv: Lenvit).
11. Мисечко, О. Є. (2004). Поняття стратегічної компетенції у змісті сучасної професійної підготовки вчителя іноземної мови у ВНЗ. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка* 19, 174 – 178. (Mysechko, O. Ye. (2004). Strategy competence in learning content in modern teacher's training. *Ivan Franko Zhytomyrskyi state university Bulletin*, 19, 174 – 178).
12. Николаева, С. Ю. (2010). Зміст навчання іноземних мов і культур у середніх навчальних закладах . *Іноземні мови*, 3, 3 – 11. (Nikolaieva, S. Yu. (2010). Learning content of foreign languages and cultures at school. *Foreign languages*, 3, 3 –11).
13. *Паспорт спеціальності «Харчові технології» спеціалізація «Харчові технології та інженерія»* (2016). Київ: НУХТ. (Passport of speciality Food Technology. (2016). Kyiv: NUFT).
14. Пассов, Е. И. (1991). *Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению*. Москва: Просвещение. (Passov, E. I. (1991). *Communicative method of foreign language speaking*. Moscow: Prosveshchenye).
15. *Програма з англійської мови для професійного спілкування*. (2005). Київ: Ленвіт. (*English for Specific Purposes*. (2005).. Kyiv: Lenvit).
16. *Програма навчальної дисципліни «Іноземна мова» для студентів спеціальності 181 «Харчові технології та інженерія»*. (2017). Київ. (*Program for discipline Foreign language for speciality 181 Food Technology and Engineering*. (2017). Kyiv).
17. Скалкин, В. Л. (1981). *Основы обучения устной иноязычной речи*. Москва: Рус. яз. (Skalkyn, V. L. (1981). *Teaching base of foreign language speaking*. Moscow: Rus. yaz.).
18. Смірнова, Є. С., Юрчук, Л.В. (2014). *Англійська мова для студентів технологічних спеціальностей та сфери обслуговування харчової промисловості*. Київ: Ліра. (Smirnova, Ye. S., Yurchuk, L.V. (2014). *English for food technology and catering*. Kyiv: Lira).
19. Тарнопольский, О. Б., Кожушко, С. П. (2004). *Методика обучения английскому языку для делового общения*. Київ: Ленвіт. (Tarnopolskyi, O. B., Kozhushko, S. P. (2004). *Methodology of business English teaching*. Kyiv: Lenvit).
20. OMalley, J. M. (1990). *Learning strategies in second language acquisition*. Cambridge : University Press.
21. Oxford, R. (1990). Language learning strategies and beyond: A look at strategies in the context of styles. *Shifting the instructional focus to the learner*. Middlebury, VT: Northeast Conference on the Teaching of Foreign Languages, 35 – 55.

РЕЗЮМЕ

Анна Бойко. Цели и содержание формирования у будущих специалистов по пищевым технологиям англоязычной компетентности в профессионально ориентированной монологической речи

Аннотация. В статье проанализированы современные подходы к определению целей и содержания обучения английскому языку для профессионального общения. Конкретизировано содержание формирования англоязычной компетентности в профессионально ориентированной монологической речи у будущих специалистов по пищевым технологиям и инженерии на основе анализа *Общеввропейских компетенций владения иностранным языком*, Программы по английскому языку для профессионального общения, паспорта специальности «Пищевые технологии» специализации «Пищевые технологии и инженерия», программы учебной дисциплины «Иностранный язык профессиональной направленности» для студентов специальности 181 «Пищевые технологии и инженерия», а также анкетирования 65 специалистов, которые работают в отрасли пищевой промышленности и студентов, обучающихся по специальности 181 «Пищевые технологии и инженерия».

Ключевые слова. Цели обучения, содержание обучения, предметный аспект, процессуальный аспект, компетентность в профессионально ориентированной монологической речи, специалисты по пищевым технологиям.

SUMMARY

Anna Boyko. Aim and learning content of professional oriented monologue competence formation for future food technological engineers

Summary. Introduction. Modern society needs food technological engineers who can participate in the international fairs and exhibitions and can represent their products at the world level. Formation of professional oriented English monologue competence is beneficial to future food technological engineers. **Purpose.** The purpose of the study is to research the objective for formation of professional oriented English monologue competence for future food technological engineers and to determine modern approaches to the content selection, and its basic components. **Results.** Goals of professional oriented English monologue competence formation were determined by the analysis of *Common European Framework of References*, *National Curriculum for Universities*, educational qualification characteristics, educational and vocational programs for bachelors in “Food Technologies and Engineering”: practical, professional, educational and developing. The research of scientific literature should find out that approaches to the content selection are characterized by distinguishing subject and procedural aspects. Pragmatic, linguistic, lingua-social-cultural and

*strategy components are studied in both aspects. The components were determined by analysis of English for Specific Purposes National Curriculum for Universities, educational qualification characteristics, educational programs for bachelors in "Food Technologies and Engineering", Common European Framework of References and questioning of 65 food technological engineers and students. On the basis of these documents and questioning the communicative situations character in the industry communicative sphere is defined: the place of food industry technological engineers communication are international professional fairs and exhibitions, food enterprises, scientific laboratories; participants of communication are food industry technological engineers, food enterprises representatives, consultants and exponents; objects of communication are food technologies and products; communicative intentions are report about product and its description. **Conclusion.** The study indicates that the most important type of monologue for food technological engineers in professional oriented English monologue competence formation are report monologue and description monologue. Perspective of scientific study is the determination of professional oriented monologue character for future food technological engineers.*

Keywords: *aim of learning, learning content, subject and procedural aspects, professional oriented English monologue competence, food technological engineers.*